

Sanționarea în cauzele de corupție – cât de uniformă este practica judecătorească

Vladislav GRIBINCEA

Ilie CHIRTOACĂ

Ion GUZUN

DOCUMENT ANALITIC

SANȚIONAREA ÎN CAUZELE DE CORUPȚIE – CÂT DE UNIFORMĂ ESTE PRACTICA JUDECĂTOREASCĂ

Autori:

Vladislav GRIBINCEA

Ilie CHIRTOACĂ

Ion GUZUN

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

**Rule of Law Institutional
Strengthening Program (ROLISP)**

Producerea acestui document a fost posibilă datorită suportului generos din partea poporului american prin intermediul Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID), în cadrul Programului de Consolidare a Instituțiilor Statului de Drept (ROLISP). Conținutul acestui material ține de responsabilitatea Centrului de Resurse Juridice din Moldova și nu reflectă în mod necesar viziunea ROLISP, USAID sau a Guvernului Statelor Unite.

Chișinău, 2015

Conținut

Introducere	7
Contextul și scopul documentului	7
Metodologie	8
Sumar	11
Uniformizarea practicii judiciare?	13
Sanționarea pentru faptele de corupție până în anul 2013	17
Rezultatul analizei practicii CSJ	19
a) Chestiuni generale	19
b) Soluțiile date per nivel de instanță	19
c) Respectarea recomandării CSJ	20
I. <i>Aplicarea pedepselor complementare</i>	20
II. <i>Aplicarea unei pedepse mai blânde decât minimul prevăzut de lege</i>	21
III. <i>Liberare de răspundere penală cu atragerea la răspunderea contravențională</i>	21
IV. <i>Luarea în considerație a lipsei antecedentelor penale ca circumstanță atenuantă</i>	22
Termenul de judecare a cauzelor	23
Concluzii	25
Anexă. Rezumatul cauzelor examinate	27

Introducere

Contextul și scopul documentului

Sistemul judecătoresc din Republica Moldova, în care există peste 50 de instanțe judecătorești și trei grade de jurisdicție, a fost expus mereu riscului de a avea o practică judiciară inconsistentă. În pofida pârghiilor numeroase menite să uniformizeze practica judiciară, până în anul 2011 au fost observate puține îmbunătățiri la acest capitol. Impactul limitat al eforturilor de uniformizare a practicii judecătorești putea fi explicat prin lipsa tradițiilor juridice de a urma interpretările legii din hotărârile instanțelor ierarhic superioare, motivarea sumară a hotărârilor instanțelor judecătorești, dar și de consistența insuficientă a jurisprudenței Curții Supreme de Justiție (CSJ) și a curților de apel.

Având în vedere practicile judecătorești puțin uniforme, Strategia de Reformă a Sectorului Justiției pentru anii 2011-2016 (SRSJ), în domeniul de intervenție 1.2.4, pune accent pe uniformizarea practicii judiciare. Domeniul de intervenție 4.1.3 din SRSJ face referire expres la necesitatea de uniformizare a practicii judiciare în ceea ce privește sancționarea pentru cauzele de corupție. Acest document analizează în ce măsură acest fapt a fost realizat.

Începând cu anul 2012, CSJ a devenit mult mai activă în domeniul uniformizării practicii judiciare. Până la 1 noiembrie 2015, CSJ a adoptat peste 30 de hotărâri ale Plenului, mai mult de 80 de recomandări și peste 30 de opinii cu privire la modul de aplicare a legislației. De asemenea, în pagina web a CSJ a fost integrat un motor mai performant de căutare a jurisprudenței CSJ. Acest document nu își propune să evalueze în ce măsură mecanismele de uniformizare a practicii judecătorești existente în Republica Moldova sunt folosite eficient, sau dacă acestea sunt suficiente. Documentul analizează dacă, într-un domeniu îngust, practica instanțelor judecătorești din Republica Moldova este uniformă. Cu alte cuvinte, am încercat să analizăm impactul eforturilor de uniformizare a practicii judiciare și nu parcursul acestor eforturi. Acest document a fost elaborat pentru a impulsiona și mai mult activitatea de uniformizare a practicii judecătorești.

Analiza trece în revistă, în termeni generali, motivele din care este necesară o practica judiciară consistentă, standardele CtEDO privind uniformizarea practicii judecătorești și constatările la care am ajuns în urma analizei practicii judiciare în cauzele de corupție. De asemenea, a fost analizată durata examinării cauzelor de corupție.

Documentul analizează consistența sancțiunilor aplicate de judecători pentru corupere pasivă¹ (art. 324 Cod Penal), corupere activă² (art. 325 Cod penal) și trafic de influență (art.

¹ Pretinderea, acceptarea sau primirea de către o persoană publică, pentru exercitarea funcției sale, a bunurilor, serviciilor sau avantajelor ce nu se cuvin.

² Oferirea unei persoane publice, pentru exercitarea funcției acesteia, a bunurilor, serviciilor sau avantajelor ce nu se cuvin.

326 Cod penal). Bineînțeles că este complicat de a conchide dacă o sancțiune aplicată de judecător este corectă sau nu. Atunci când a fost analizată consistența practicii judecătorești, a fost luată drept referință Recomandarea CSJ din 14 decembrie 2013 nr. 61 (Recomandarea nr. 61), care explică modul de individualizare a pedepselor în cauzele de corupție. Această Recomandare explică că, în scopul combaterii efective a corupției, unele tipuri de sancțiuni sau procedee juridice, chiar dacă formal nu sunt interzise de lege, nu pot fi aplicate în cauzele de corupție. A fost verificat în ce măsură această Recomandare a fost urmată de judecători, în special de judecătorii CSJ.

Metodologie

Acest document a fost elaborat în perioada octombrie – decembrie 2015. El a fost elaborat cu scopul de a stabili în ce măsură sancțiunile penale aplicate în cauzele de corupție sunt uniforme. Documentul analizează doar sancțiunile penale aplicate de judecători pentru corupere pasivă (art. 324 Cod Penal), corupere activă (art. 325 Cod penal) și trafic de influență (art. 326 Cod penal).

Faptele prevăzute de art. 324-326 Cod penal sunt sancționate cu închisoare, amendă și privarea de dreptul de a exercita funcții publice pentru o anumită perioadă de timp. La 14 decembrie 2013, CSJ a adoptat Recomandarea nr. 61, care menționează următoarele în ceea ce privește sancționarea pentru faptele de corupție:

- a) aplicarea pedepselor complementare (amenda și privarea de dreptul de a exercita funcții publice) este obligatorie;
- b) aplicarea unei pedepse mai blânde decât ce-a prevăzută de lege, în baza art. 79 Cod penal, poate avea loc doar ca excepție;
- c) dispozițiile art. 55 Cod penal (liberare de răspundere penală cu atragerea la răspunderea contravențională) nu sunt aplicabile;
- d) în cazul comiterii infracțiunii de către persoanele publice³, lipsa antecedentelor penale nu poate fi considerată circumstanță atenuantă și, prin urmare, nu poate determina o sancțiune mai blândă.

În cadrul acestei cercetări nu a fost verificat dacă sancțiunea judecătorului este adecvată cauzei concrete. A fost verificat doar în ce măsură a fost respectată Recomandarea nr. 61. Având în vedere că aceasta a fost adoptată în decembrie 2013, au fost analizate doar hotărârile CSJ cu privire la art. art. 324-326 Cod penal emise în perioada 1 ianuarie 2014 – 30 septembrie 2015.

Alegerea subiectului pentru cercetare nu a fost întâmplătoare. În octombrie 2013, a fost publicat Studiul privind dosarele de corupție.⁴ Acesta a confirmat că sancțiunile aplicate de judecători în cauzele de corupție au fost mai blânde decât cele sugerate de lege. Judecătorii

³ Infracțiunea de trafic de influență, de exemplu, poate fi comisă și de altcineva decât un exponent al puterii publice.

⁴ Studiul privind dosarele de corupție, arhivate în instanțele de judecată în perioada 01.01.2010 – 30.06.2012, elaborat de CNA, cu suportul CSJ și împreună cu experții Proiectului MIAPAC, disponibil la http://cna.md/sites/default/files/studiu_privind_dosarele_de_corupție_final_octombrie_20131.pdf.

recurgeau la exonerarea de răspundere penală și atragere la răspundere contravențională (art. 55 Cod penal), aplicarea sancțiunilor penale mai blânde decât cele prevăzute de lege (art. 79 Cod penal), sau suspendarea executării pedepsei cu închisoarea (art. 90 Cod penal). Am dorit să verificăm în ce măsură s-a schimbat practica judecătorească după Recomandarea nr. 61. Au fost examinate doar cauzele cu privire la art. 324-326 Cod penal, acestea sunt incluse în Plenul Hotărârii CSJ cu privire la practica aplicării legislației referitoare la răspunderea penală pentru infracțiunile de corupție, din cauza resurselor limitate pe care le-am avut la dispoziție, precum și având în vedere că acestea sunt cele mai des întâlnite tipuri de cauze de corupție.

Au fost studiate doar cauzele care au fost examinate de CSJ. Prin urmare, nu au fost analizate cauzele în care au fost încheiate acorduri de recunoaștere a vinovăției, sau care nu au fost contestate la CSJ. De asemenea nu au fost analizate cauzele în care recursul a fost declarat inadmisibil de către CSJ. În final, având în vedere că au fost analizate sancțiunile aplicate, nu au fost incluse în calcule cauzele în care CSJ a emis sentințe de achitare. Studiarea a avut loc prin consultarea hotărârilor CSJ de pe pagina web a CSJ.

În cadrul analizei am constatat că, în perioada 1 ianuarie 2014 – 30 septembrie 2015, CSJ a examinat în fond recursuri în 23 cauze. În 10 cauze, CSJ a pronunțat o soluție irevocabilă, iar 13 cauze au fost remise la rejudicare. 6 cauze au fost remise la rejudicare de două ori. În aceste 6 cazuri au fost analizate toate deciziile CSJ de remitere la rejudicare.

Analiza nu își propune să constate care trebuia să fie soluția corectă în cele 23 cauze analizate. A fost analizat doar în ce măsură soluțiile instanțelor judecătorești sunt conforme cu Recomandarea CSJ nr. 61. Au fost analizate atât sancțiunile aplicate de către CSJ, cât și sancțiunile aplicate de celelalte instanțe judecătorești. De asemenea, a fost examinată care a fost durata de examinare a celor 23 de cauze.

Sumar

Având în vedere practicile judecătorești puțin uniforme, Strategia de Reformă a Sectorului Justiției pentru anii 2011-2016 (SRSJ), în domeniul de intervenție 1.2.4, pune accent pe uniformizarea practicii judiciare. Domeniul de intervenție 4.1.3 din SRSJ face referire expres la necesitatea de uniformizare a practicii judiciare în ceea ce privește sancționarea pentru cauzele de corupție. Acest document analizează în ce măsură acest fapt a fost realizat. De asemenea, a fost analizată durata examinării de către judecători a unor categorii de cauze de corupție.

Legea nu este adoptată pentru o persoană anume. Ea urmează să genereze efecte similare pentru toți cei ce cad sub incidența ei, indiferent de poziția deținută în societate, avere, apartenență politică sau alte aspecte. Chiar dacă judecătorii sunt independenți în soluțiile pe care le dau, ei nu pot neglija practica judiciară bine stabilită. Cu toate acestea, o uniformizare totală a practicii judecătorești este foarte greu, dacă nu imposibil, de obținut. În același timp, divergențele profunde și persistente în jurisprudență afectează serios securitatea juridică a persoanelor și încrederea în judecători.

Acest document analizează consistența sancțiunilor aplicate de judecători pentru corupere pasivă (art. 324 Cod penal), corupere activă (art. 325 Cod penal) și trafic de influență (art. 326 Cod penal). Atunci când a fost analizată consistența practicii judecătorești a fost luată drept referință Recomandarea CSJ nr. 61. Aceasta explică că, în scopul combaterii efective a corupției, unele tipuri de sancțiuni sau procedee juridice, chiar dacă formal nu sunt interzise de lege, nu pot fi aplicate în cauzele de corupție. A fost verificat în ce măsură Recomandarea nr. 61 fost urmată de judecători, în special de judecătorii CSJ.

În cadrul cercetării a fost analizată practica CSJ pentru perioada 1 ianuarie 2014 - 30 septembrie 2015. În total au fost analizate 23 de cauze examinate de CSJ. În aceste cauze CSJ a casat mai mult de 70% din deciziile emise de curțile de apel. La rândul său, instanțele de apel au casat 52% de sentințe emise de judecătorii. Aceste date confirmă în mod clar lipsa unei practici uniforme între judecătorii, curțile de apel și CSJ, sau examinarea defectuoasă a cauzelor de corupție de către judecătorii și curțile de apel.

În cele 23 de cauze analizate, CSJ a respectat întru totul Recomandarea nr. 61. CSJ a aplicat mereu amenda și privarea de dreptul de a deține o anumită funcție sau de a exercita o anumită activitate în calitate de sancțiuni complementare oricând acestea erau permise de lege. Spre deosebire de anul 2012, când judecătorii recurgeau frecvent la aplicarea unor sancțiuni mai blânde decât minimul prevăzut de lege, în cauzele examinate CSJ nu a recurs la acest procedeu. Doar într-o singură cauză din cele 23 studiate, judecătorii din prima

instanță și instanța de apel, în temeiul art. 55 Cod penal, au încetat procesul penal și au sancționat contravențional persoana pentru corupție. CSJ a casat decizia instanței de apel, pe motiv că este inadmisibil ca art. 55 Cod penal să fie aplicat în cauze de corupție și a remis cauza la rejudecare. Persoana acuzată în această cauză este fiul unui judecător.

Promptitudinea sancționării reprezintă un element important în combaterea fenomenului infracțional, mai ales când este vorba de cauzele de corupție. Durata medie de examinare a celor 23 de cauze analizate a fost de 3 ani. În două cauze procedurile au durat mai mult de 9 ani. Chiar dacă durata medie de 3 ani poate fi considerată acceptabilă, examinarea unor cauze de corupție mai mult de 9 ani este excesivă.

Cel mai des, durata lungă de examinare a cauzelor s-a datorat trimiterii de către CSJ a cauzelor pentru reexaminare în curțile de apel. Din cele 23 de cauze analizate, 13 cauze au fost remise de către CSJ la rejudecare. 6 cauze (46%) au fost remise la rejudecare de două ori. Numărul mare de decizii de remitere la rejudecare (19 din 29 de decizii analizate) confirmă deficiențele existente în activitatea curților de apel. Remiterea repetată la rejudecare a acelorași cauze este greu de justificat. În cel puțin trei din cele 6 cauze remise repetat la rejudecare, CSJ a menționat că indicațiile din prima decizie de remitere la rejudecare nu au fost respectate de către instanța de apel. CSJ ar trebui să întreprindă măsuri pentru a înlătura acest fenomen.

Această cercetare confirmă că CSJ își poate unifica eficient și într-un termen scurt propria jurisprudență. Pentru aceasta, voința sinceră se poate adevăra mult mai productivă decât modificări legislative sau mecanisme create în plus. Cu toate acestea, unificarea practicii la nivelul CSJ se poate dovedi insuficientă pentru uniformizarea practicii curților de apel. Încurajăm CSJ să intensifice eforturile pentru a asigura că judecătorii din curțile de apel cunosc și respectă practicile bine stabilite ale CSJ.

Consistența jurisprudenței CSJ în ceea ce privește sancțiunile pentru cauzele de corupție nu înseamnă numaidecât că practica CSJ în alte domenii este uniformă. O analiză similară efectuată de CRJM⁵ a constatat că, în anii 2014-2015, practica CSJ în ceea ce privește majorarea retroactivă a plăților vamale nu era uniformă, în pofida unei recomandări clare a CSJ în acel domeniu.

---

⁵ Majorarea retroactivă a plăților vamale - este oare uniformă practica judiciară în acest domeniu? Vladislav Gribincea, Ilie Chirtoacă, Centrul de Resurse Juridice din Moldova, noiembrie 2015, disponibilă la: <http://crjm.org/wp-content/uploads/2015/11/CRJM-DA-Plati-vamale-2015-11-12.pdf>.

Uniformizarea practicii judiciare?

În Republica Moldova, probabil ca și în toate sistemele de drept actuale, societatea funcționează în baza unor reguli scrise de legislativ sau executiv. În mod tradițional, în sistemele de drept continental, rolul puterii judecătorești este perceput ca un arbitru în disputele indivizilor cu statul, care să stea de partea celor slabi și să facă dreptate. Prin deciziile sale, în mod tradițional, judecătorii din acele sisteme au sarcina de a asigura respectarea legii, însă nu și instituirea unor noi reguli în baza cărora să trăiască societatea.

Istoria confirmă în mod constant că procesul legislativ rămâne în urma evoluției societății. Relațiile sociale devin tot mai complexe și diverse, iar normele juridice, care sunt generale prin natura lucrurilor, nu oferă mereu răspunsuri la toate situațiile apărute în practică. Pe de altă parte, o reglementare legală prea minuțioasă sau urmarea oarbă a legii, poate afecta serios eficiența instituțiilor statului și determina nemulțumiri sociale. Mai mult, în unele țări, legile adoptate de executiv sau legislativ urmăresc scopul de a submina drepturile omului, iar uneori acestea limitează considerabil posibilitățile judecătorilor de a face dreptate. Anume din aceste motive, judecătorii nu pot refuza să facă dreptate chiar dacă legea nu oferă o soluție sau este strâmbă. Astfel, în cazul Republicii Moldova, când o lege încălcă drepturile omului, judecătorii pot sesiza Curtea Constituțională⁶, desconsidera prevederile actelor normative inferioare legii⁷ sau chiar aplica direct prevederile tratatului internațional în domeniul drepturilor omului în detrimentul legislației naționale⁸. În același timp, în cazul în care legea civilă nu oferă o soluție sau când această soluție nu este clară, legea cere judecătorului să aplice analogia legii sau să se conducă de principiile de drept⁹.

Legile sunt citite de puține persoane și nu toți din cei care o citesc o înțeleg până la sfârșit. Pe de altă parte, justițiabilii nu sunt interesați atât de textul legii, cât de impactul pe care acesta îl produce asupra lor. Anume din aceste considerente, modul de aplicare în practică a legii, și nu textul acesteia, determină percepția despre conținutul exact al legii, dau justițiabilului încrederea în supremația legii și creează percepția că justiția a fost făcută.

Legea nu este adoptată pentru o persoană sau grup predeterminat de persoane. Ea urmează să genereze efecte similare pentru toți cei ce cad sub incidența ei, indiferent de poziția deținută în societate, avere, apartenență politică sau alte aspecte. Anume din acest motiv, art. 16 alin. 2 al Constituției Republicii Moldova prevede că toți sunt egali în fața

---

⁶ A se vedea art. 12¹ Cod de procedură civilă (CPC) și art. 7 alin. 3 Cod de procedură penală (CPP).

⁷ A se vedea art. 12 alin. 2 CPC și art. 7 alin. 4 CPP.

⁸ A se vedea art. 12 alin. 4 CPC și art. 7 alin. 5 CPP.

⁹ A se vedea, de exemplu, art. 12 alin. 3 CPC.

legii. Această normă constituțională nu consacră doar recunoașterea prin lege a egalității tuturor, dar și egalitatea în fața autorităților care o aplică. Această egalitate nu poate exista atunci când, aplicând același text de lege unor situații similare, judecătorul ajunge la soluții diametral opuse.

Sistemul de precedent, prin care interpretarea unei reguli date în hotărârile instanțelor judecătorești superioare este, de regulă, obligatorie la soluționarea cauzelor similare de către instanțele ierarhic inferioare, nu a apărut ca o emanare a voinței legiuitorului. Din contra, acesta a fost rezultatul pasivității legiuitorului, când judecătorii erau constrânși să facă dreptate în situații în care legea nu le sugera o soluție. Anume din acest motiv, precedentul nu poate invalida o normă legală, ci doar clarifica modul în care o prevedere generală se aplică în situația concretă examinată.

Justiția nu poate avea decât o singură înfățișare. Într-un sistem judiciar nu poate exista dezordine sau haos, deoarece în acest caz justițiabilii sunt lăsați într-o stare de insecuritate și incertitudine juridică. Sarcina de a asigura un sistem judecătoresc bine organizat revine, de regulă, instanței judecătorești supreme. Având în vedere independența judecătorilor, instanța judecătorească supremă are puține pârghii pentru a ordona sistemul judecătoresc. Urmează totuși de menționat aici că independența judecătorului reprezintă dreptul ultimului de a face justiție fără a fi influențat cu privire la soluția pe care să o ia într-un caz sau altul. Cu toate acestea, independența nu poate fi interpretată ca oferind dreptul judecătorului să neglijeze prevederile legale sau, fără motive deosebit de convingătoare, să interpreteze legea în detrimentul practicii judiciare bine stabilite.

Probabil, principala pârghie pentru ordonarea sistemelor judiciare este uniformizarea modului de interpretare de către judecători a textelor de legi. Reprezintă deja o tradiție consacrată în sistemele judiciare europene de a respecta interpretările date legii de cea mai înaltă instanță judecătorească din stat, indiferent dacă acestea, conform legii, sunt obligatorii sau nu. În ultimul timp, acest principiu pare să fie extins și asupra curților de apel¹⁰. Respectarea interpretării legii date de instanța ierarhic superioară reprezintă un semn de respect față de aceste instanțe, dar și o pârghie care asigură încrederea în sistemul judecătoresc. Pe de altă parte, soluția dată de judecător care contravine practicii instanței ierarhic superioare va fi inevitabil casată. Aceasta însă nu înseamnă că un judecător dintr-o instanță ierarhic inferioară nu poate constata că practica bine stabilită este depășită de realitățile sociale sau că situația juridică pe care o examinează este diferită. Cu toate acestea, în acest caz, judecătorul ar trebui să fie deosebit de convingător, iar abordarea sa nu poate varia de la un caz la altul.

Respectarea interpretării legii date de instanța judecătorească supremă poate avea loc numai dacă însăși practica instanței supreme este uniformă, iar soluțiile date de acesta sunt pe înțelesul judecătorilor și bine argumentate. Pe de altă parte, este normal ca practica judiciară să evolueze¹¹, iar atunci când își schimbă practica, instanța supremă trebuie să menționeze suficient de explicit acest fapt. Aceste cerințe au devenit și mai arzătoare în era internetului, când hotărârile instanței judecătorești supreme sunt publicate și fiecare

¹⁰ A se vedea CtEDO, hot. *Tudor Tudor c. României*, 24 martie 2009, para 26-32.

¹¹ A se vedea CtEDO, hot. *Atanasovski c. „Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei”*, 14 ianuarie 2010, para. 38.

poate avea acces la acestea din orice colț al lumii. Anume din aceste considerente, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO) a notat că nu există un proces echitabil atunci când instanța judecătorească supremă dezvoltă o practică contradictorie, fie nu contribuie la uniformizarea practicii contradictorii existente¹².

Posibilitatea unor hotărâri judecătorești neunitare reprezintă o caracteristică inerentă a oricărui sistem juridic cu mai multe nivele de jurisdicție sau cu instanțe care au competențe distincte. Astfel de divergențe pot apărea și în cadrul aceleiași instanțe, mai ales în cazul sistemelor în care practica judecătorească nu a fost bine codificată anterior. În sine, aceste divergențe pot fi tolerate la o anumită etapă, or uniformizarea practicii judecătorești reprezintă un proces de durată. Contează totuși dacă:

- a) divergențele sunt „profunde și persistente”;
- b) dacă legislația internă prevede mecanisme pentru remedierea inconsecvențelor; și
- c) dacă mecanismul este aplicat și, în caz că a fost aplicat, cu ce efecte¹³.

După cum a fost menționat mai sus, uniformitatea practicii judiciare determină mai multe beneficii, atât pentru justițiabili, cât și pentru sistemul judecătoresc. Cu toate acestea, procesul de uniformizare trebuie să rămână suficient de flexibil pentru a permite evoluția jurisprudenței. CtEDO nu acceptă în sistemul judecătoresc național divergențe „profunde și persistente” care se persiste o perioadă prea lungă de timp¹⁴.

Legislația Republicii Moldova prevede mai multe pârghii care să asigure uniformizarea practicii judecătorești. Printre acestea pot fi enumerate:

- a) avizele consultative ale CSJ în cauzele civile (art. 122 CPC);
- b) obligativitatea jurisprudenței CtEDO în cauzele penale (art. 7 alin. 8 și art. 427 alin. 1 p. 16 CPP);
- c) recursul în interesul legii în cauzele penale (art. 7 alin. 9 și art. 465¹ CPP);
- d) casarea în recurs a sentințelor penale contrare practicii anterioare a CSJ (art. 427 alin. 1 p. 16 CPP);
- e) hotărârile Plenumului CSJ; sau
- f) sancționarea disciplinară a judecătorului pentru nerespectarea practicii judiciare uniforme (art. 4 alin. 1 lit. b) al Legii nr. 178/2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor).

Contează totuși în ce măsură aceste pârghii sunt folosite și care este cu adevărat impactul eforturilor de uniformizare a practicii judecătorești.

¹² A se vedea CtEDO, hot. *Beian c. României*, 6 decembrie 2007, para 29-40.

¹³ *Mutatis mutandis*, hot. *Albu ș.a. c. României*, 10 mai 2012, para. 34 p. III.

¹⁴ A se vedea CtEDO, hot. *Zivic c. Serbia*, 13 septembrie 2011, para 44-47, în care această perioadă a fost de doi ani.

Sanționarea pentru faptele de corupție până în anul 2013

În varianta inițială, Codul penal prevedea sancțiuni destul de blânde pentru corupere pasivă (art. 324 Cod penal), corupere activă (art. 325 Cod penal) sau trafic de influență (art. 326). În toate aceste cauze, judecătorii puteau sancționa persoana, alternativ, cu amendă sau închisoare (cu excepția art. 326 alin. 3 Cod penal). De asemenea, în cazul traficului de influență, privarea de dreptul de a exercita funcția publică nu era prevăzută de lege și nu putea fi aplicată.

În anul 2009, sancțiunile pentru corupere pasivă (art. 324 Cod penal) și corupere activă (art. 325 Cod penal) s-au înăsprit simțitor¹⁵. Închisoarea a devenit pedeapsă principală și a fost înlăturată posibilitatea sancționării alternative cu amendă. În schimb, amenda a devenit pedeapsă complementară obligatorie. În același timp, această modificare a introdus sancțiuni mai blânde pentru traficul de influență (art. 326 Cod penal). În anul 2012, au fost introduse sancțiuni pentru persoanele juridice care comit infracțiunile de corupere pasivă (art. 325 Cod penal) sau trafic de influență (art. 326 Cod penal) și a fost introdusa sancțiunea complementară privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau funcție publică pentru infracțiunile prevăzute de art. 326 Cod penal¹⁶. La sfârșitul anului 2013, a fost adoptată o lege prin care amenzile pentru infracțiunile de corupție au crescut. În schimb, art. 324 Cod penal a fost completat cu alin. 4, care prevede că coruperea pasivă care cade sub incidența alin. 1 și în care suma transmisă este de până la 100 de unități convenționale (MDL 2,000) nu poate fi sancționată cu închisoare. De asemenea, sancțiunea pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 326 alin. 4 Cod penal a devenit mult mai blândă¹⁷.

Partea generală a Codului penal permite judecătorului să suspende pedeapsa cu închisoarea (art. 90 Cod penal), să aplice sancțiuni mai blânde decât minimul prevăzut de lege în situații excepționale (art. 79 Cod penal), sau să sancționeze faptele penale cu pedepse contravenționale (art. 55 Cod penal). Până în anul 2013, judecătorii foarte des aplicau aceste mecanisme în cauzele de corupție. Studiul privind dosarele de corupție¹⁸, care a analizat toată practica judecătorească cu privire la cauzele de corupție din prima jumătate a anului 2012, a constatat următoarele:

¹⁵ A se vedea Legea nr. 277-XVI, din 18 decembrie 2008, în vigoare din 24 mai 2009.

¹⁶ A se vedea Legea nr. 78, din 12 aprilie 2012, în vigoare din 25 mai 2012.

¹⁷ A se vedea Legea nr. 326, din 23 decembrie 2013, în vigoare din 25 februarie 2014.

¹⁸ Disponibil la http://cna.md/sites/default/files/studiu_privind_dosarele_de_corupție_final_octombrie_20131.pdf.

- „a) în fiecare al doilea caz (44%) instanțele dispun liberarea de răspundere penală și atragerea la răspundere contravențională (art.55 Cod penal);
- b) în fiecare al doilea caz (55%) instanțele dispun aplicarea pedepselor mai blânde în legătură cu circumstanțele excepționale ale cauzei (art.79 Cod penal), în care pot fi aplicate pedepse sub limita prevăzută de lege și pot să nu fie aplicate pedepsele complementare obligatorii (privarea de dreptul de a ocupa o anumită funcție);
- c) în fiecare al treilea caz (34%) instanțele dispun suspendarea executării pedepsei (art. 90 Cod penal).

În consecință, din totalul persoanelor condamnate pentru acte de corupție, 77-88% au achitat amenzi penale în valoare medie de 11.200-12.000 lei, iar persoanele în privința cărora a încetat procesul penal – au achitat amenzi contravenționale în valoare medie de 3.000-3.600 lei, în condițiile în care valoarea medie a mitei care a stabilită în studiu a fost de 12.245 lei, iar persoanele vătămate prin actele de corupție înaintea pretenții materiale în valoare medie de 24.840 lei.

Doar în 3 cazuri (1,5%) persoanele atrase la răspundere penală pentru corupție au executat pedepse reale privative de libertate, cu o durată medie de 7 luni: 1 caz – 3 luni, 1 caz – 6 luni, 1 caz – 12 luni. În toate aceste cazuri a fost vorba despre săvârșirea infracțiunii de trafic de influență. Doar 1 din aceștia era funcționar public, pedeapsa sa fiind privațiune de libertate pentru 6 luni pentru actul de corupție săvârșit.

În 27-31% din cazuri persoanelor condamnate li s-a aplicat pedeapsa complementară obligatorie de privare de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita anumite activități. Ceea ce înseamnă posibilitatea pentru 2/3 din toate persoanele condamnate pentru corupție de a reveni în funcția deținută anterior. ...”.

La 14 decembrie 2014, CSJ a adoptat Recomandarea nr. 61. Această recomandare interzice aplicarea art. 55 și 79 Cod penal în cauzele de corupție. În continuare a fost analizat în ce măsură Recomandarea nr. 61 a influențat practica judecătorească.

Rezultatul analizei practicii CSJ

a) Chestiuni generale

În cadrul acestei cercetări a fost verificat în ce măsură judecătorii respectă Recomandarea CSJ nr. 61. Având în vedere că aceasta a fost adoptată în decembrie 2013, au fost analizate doar hotărârile CSJ cu privire la art. 324-326 Cod penal, emise în perioada 1 ianuarie 2014 – 30 septembrie 2015. Au fost studiate doar cauzele în care CSJ a examinat în fond recursurile. Studiarea a avut loc prin consultarea hotărârilor CSJ de pe pagina web a CSJ. Au fost analizate atât sancțiunile aplicate de către CSJ, cât și sancțiunile aplicate de celelalte instanțe judecătorești.

Am constatat că în perioada supusă examinării CSJ a examinat în fond recursuri în 23 cauze. În 10 cauze CSJ a pronunțat o soluție irevocabilă, iar 13 cauze au fost remise la rejudecare. Detalii despre acestea sunt prezentate Anexa la această analiză.

În cadrul cercetării a fost examinată și care este durata de examinare a cauzelor cu privire la art. 324-326 Cod penal, precum și motivele din care CSJ a remis cauzele la rejudecare.

b) Soluțiile date per nivel de instanță

Din cele 23 de cauze examinate, CSJ a remis de două ori la rejudecare 6 cauze. În total CSJ, a emis 29 de decizii. Conform situației la 30 septembrie 2015, din cele 23 de cauze, în 10 cauze CSJ a dat o soluție irevocabilă, iar 13 cauze au fost remise la rejudecare, dintre care 6 (46%) de două ori. Din cele 10 cauze soluționate irevocabil de CSJ, în 6 cauze a fost menținută soluția dată de prima instanță, în două cauze a fost menținută soluția instanței de apel, iar în două cauze CSJ a pronunțat o soluție nouă, diferită de cea a instanțelor ierarhic inferioare. La rândul său, instanțele de apel au casat 12 din cele 23 de sentințe emise de judecătorii. În cinci din cele 12 sentințe casate de instanțe de apel a fost revăzută doar sancțiunea aplicată de prima instanță.

În total, CSJ a casat 22 decizii ale curților de apel (76%) din totalul de 29 de decizii examinate. Prin 66% din deciziile sale, CSJ a remis cauza la rejudecare. Aceste cifre confirmă în mod evident lipsa unei practici uniforme la acest capitol între judecătorii, curțile de apel și CSJ, sau examinarea defectuoasă a cauzelor de către judecătorii și curțile de apel. Rezultatele de mai sus sunt prezentate sintetizat în tabelul următor.

Tabel privind soluțiile CSJ în cauzele cu privire la art. 324-326 Cod penal

Total cauze		Decizii CSJ			Casare a hotărârilor curților de apel de CSJ		
		Total	Menține sentința primei instanțe	Menține decizia CA	Total	Pronunțarea unei noi hotărâri	Trimiteri la rejudecare
Nr.	23	29	6	2	22 ¹⁹	2	19
%		100%	21%	7%	76%	7%	66%

c) Respectarea recomandării CSJ

Prin Recomandarea nr. 61, CSJ a explicat că în cauzele de corupție aplicarea pedepselor complementare (amenda și privarea de dreptul de a exercita funcții publice) este obligatorie, că aplicarea unei pedepse mai blânde decât cea prevăzută de lege poate avea loc doar ca excepție, că liberare de răspundere penală cu atragerea la răspunderea contravențională nu este posibilă, precum și că lipsa antecedentelor penale nu poate fi considerată ca o circumstanță atenuantă. În cadrul aceste analize a fost verificat în ce măsură fiecare din recomandările din mai sus a fost respectată.

I. Aplicarea pedepselor complementare

Art. 324-326 Cod penal prevăd ca pedepse complementare închisorii amenda și privare de dreptul de a ocupa o anumită funcție sau de a exercita o anumită activitate. Prin recomandarea nr. 61, CSJ a explicat că sancționarea cu amendă și privarea de dreptul de a exercita funcții publice drept pedepse complementare închisorii este obligatorie. CSJ totuși a menționat că privarea de dreptul de a ocupa o anumită funcție sau de a exercita o anumită activitate poate fi aplicată doar față de persoanele publice.²⁰

CSJ a aplicat amenda drept pedeapsă complementară în 9 din cele 10 cauze soluționate irevocabil. Într-un caz, CSJ nu a sancționat cu amendă.²¹ Totuși această cauză se referă la o infracțiune de trafic de influență (art. 326 alin. 1 Cod penal) comisă în anul 2008. În anul 2008, această infracțiune era sancționată alternativ cu amendă sau închisoare. Amenda ca pedeapsă complementară pentru art. 326 alin. 1 Cod penal a fost introdusă abia în anul 2012.²² În această cauză, CSJ a sancționat persoana cu închisoare, suspendând executarea pedepsei. Prin urmare, se poate spune cu certitudine că în toate cauzele în care era posibil, CSJ a respectat Recomandarea nr. 61 în ceea ce privește sancționarea cu amendă.

¹⁹ Într-o cauză (1ra-69/14) CSJ a casat decizia instanței de apel și a menținut sentința primei instanțe.

²⁰ Conform art. 123 alin. 2 Cod penal, prin persoană publică se înțelege ”funcționarul public, inclusiv funcționarul public cu statut special (colaboratorul serviciului diplomatic, al serviciului vamal, al organelor apărării, securității naționale și ordinii publice, altă persoană care deține grade speciale sau militare); angajatul autorităților publice autonome sau de reglementare, al întreprinderilor de stat sau municipale, al altor persoane juridice de drept public; angajatul din cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate publică; persoana autorizată sau investită de stat să presteze în numele acestuia servicii publice sau să îndeplinească activități de interes public.”

²¹ A se vedea cauza 1ra-264/2014.

²² A se vedea Legea nr. 78, din 12 aprilie 2012, în vigoare din 25 mai 2012.

CSJ a aplicat privarea de dreptul de a deține o anumită funcție sau de a exercita o anumită activitate în calitate de pedeapsă complementară în 7 din cele 10 cauze soluționate irevocabil. În trei cauze această sancțiune nu a fost aplicată de către CSJ. Cauzele 1ra-69/2014 și 1ra-264/2014 vizau fapte de trafic de influență (art. 326 Cod penal) comise în anul 2007 și, respectiv, 2008. În anul 2007 și, respectiv, 2008, art. 326 Cod penal nu prevedea în calitate de sancțiune privarea de dreptul de a deține o anumită funcție sau de a exercita o anumită activitate și, prin urmare, CSJ nu putea aplica această sancțiune. A treia cauză, 1ra-543/2015 viza o faptă de trafic de influență comisă în martie 2013. Deși procurorul în recursul său a solicitat aplicarea pedepsei sub formă de privare de dreptul de a deține o anumită funcție sau de a exercita o anumită activitate, CSJ a respins recursul. Respingând argumentul procurorului cu privire la neaplicarea pedepsei complementare date, CSJ a explicat că această sancțiune nu a fost aplicată deoarece condamnatul nu era persoană publică. O asemenea interpretare este în concordanță cu Recomandarea nr. 61.

Rezumând cele menționate mai sus, putem spune că CSJ a respectat Recomandarea nr. 61 în ceea ce privește aplicarea pedepselor complementare.

II. Aplicarea unei pedepse mai blânde decât minimul prevăzut de lege

În Studiul privind dosarele de corupție²³ a fost constatat faptul că, în fiecare al doilea caz (55%), judecătorii, în baza art. 79 Cod penal, aplicau o pedeapsă mai blândă decât minimul prevăzut de lege. Prin Recomandarea nr. 61, CSJ a explicat că, în cauzele de corupție, aplicarea unei pedepse mai blânde decât ce-a prevăzută de lege poate avea loc doar ca excepție.

Din cele 23 de cauze examinate, în doar o singură cauză judecătorii au aplicat o pedeapsă mai blândă decât minimul prevăzut de lege. În cauza 1ra-1262/14, la 12 decembrie 2013, până la adoptarea Recomandării nr. 61, a fost aplicată o sancțiune mai blândă decât cea prevăzută de lege. Cu toate acestea, sentința dată a fost ulterior casată de către instanța de apel, iar soluția instanței de apel a fost menținută de către CSJ.

Datele de mai sus confirmă că, spre deosebire de anul 2012, în perioada ianuarie 2014 - septembrie 2015, în cazul infracțiunilor de corupere pasivă, corupere activă sau trafic de influență, judecătorii nu au aplicat sancțiuni mai blânde decât minimul prevăzute de lege.

III. Liberarea de răspundere penală cu atragerea la răspunderea contravențională

În Studiul privind dosarele de corupție, menționat mai sus, a fost constatat faptul că în fiecare al doilea caz (44%) instanțele dispun liberarea de răspundere penală și atragerea la răspundere contravențională (art.55 Cod penal). În Recomandarea nr. 61 CSJ a menționat că, având în vedere seriozitatea infracțiunilor de corupție, dispozițiile art. 55 Cod penal nu sunt aplicabile acestora.

În niciuna din cele 10 cauze de corupție decise irevocabil de către CSJ și nici în alte 12 cauze remise la rejudicare, judecătorii nu au aplicat art. 55 Cod penal. Urmează totuși de menționat că acesta a fost aplicat într-o cauză. În cauza 1ra-82/2015, la 15 mai 2014, peste

²³ Disponibil la http://cna.md/sites/default/files/studiu_privind_dosarele_de_coruptie_final_octombrie_20131.pdf.

câteva luni după adoptarea Recomandării nr. 61, Judecătoria Buiucani mun. Chișinău a aplicat art. 55 Cod penal față de un avocat pentru trafic de influență. Această sentință a fost menținută de Curtea de Apel Bălți. CSJ a casat decizia Curții de Apel Bălți, pe motiv că este inadmisibil ca art. 55 Cod penal să fie aplicat în cauze de corupție, și a remis cauza la rejudecare. Persoana acuzată în această cauză este fiul unui judecător.

IV. Luarea în considerație a lipsei antecedentelor penale ca circumstanță atenuantă

În Recomandarea nr. 61, CSJ a explicat că lipsa antecedentelor penale, în cazul persoanelor publice, este un fapt obligatoriu pentru deținerea funcției publice. Din acest motiv, în cazul comiterii infracțiunii de corupție de către persoanele publice, lipsa antecedentelor penale nu poate fi considerată circumstanță atenuantă și, prin urmare, nu poate determina o sancțiune mai blândă.

În cadrul analizei efectuate a fost constatat faptul că CSJ a invocat lipsa antecedentelor penale ca circumstanță atenuantă în două din cele 10 cauze decise irevocabil (nr. 1ra-69/2014 și 1ra-264/2014). Totuși, ambele cauze vizau traficul de influență (art. 326 Cod penal), iar persoanele acuzate în aceste cauze erau persoane care nu dețineau funcții publice. Prin urmare, aceste soluții sunt compatibile cu Recomandarea nr. 61.

Într-o altă cauză (1ra-511/2015), în octombrie 2014, prima instanță a condamnat o persoană publică pentru corupere pasivă și, la individualizarea pedepsei, a invocat lipsa antecedentelor penale drept circumstanță atenuantă. Ulterior, hotărârea primei instanțe a fost casată de către instanța de apel, iar CSJ a menținut soluția instanței de apel.

Constatările de mai sus confirmă că în perioada ianuarie 2014 - septembrie 2015 CSJ a respectat Recomandarea nr. 61, în partea ce se referă la inadmisibilitatea aprecierii drept circumstanță atenuantă a lipsei antecedentelor penale a persoanelor publice acuzate de fapte de corupție.

Termenul de judecare a cauzelor

Promptitudinea sancționării reprezintă un element important în combaterea fenomenului infracțional, mai ales când este vorba de cauzele de corupție. Din acest considerent, a fost analizată durata examinării de către judecători a celor 23 de cauze analizate, fără însă a lua în calcul durata urmării penale.

În urma analizei a fost constatat faptul că, conform situației din decembrie 2015, din cele 23 de cauze analizate doar 10 au fost soluționate irevocabil, iar 13 cauze au fost remise de către CSJ la rejudecare. 6 cauze au fost remise la rejudecare de două ori.

Durata medie de examinare a celor 23 de cauze a fost de 1,093 de zile, adică de 3 ani. În două cauze (1ra-45/14 și 1ra-1365/14) procedurile au durat mai mult de 9 ani, iar una din aceste cauze (1ra-1365/14) încă nu s-a finalizat, CSJ remițând-o la rejudecare. O altă cauză (1ra-1453/14) este examinată de judecători de mai mult de 5 ani și în această cauză încă nu a fost adoptată o hotărâre finală. CSJ a remis această cauză la rejudecare de două ori. Chiar dacă durata medie de 3 ani poate fi considerată acceptabilă, examinarea unor cauze de corupție mai mult de 9 ani este excesivă și poate duce la expirarea termenului de tragere la răspundere penală.

În cele 19 decizii de trimitere a cauzei la rejudecare, cel mai des CSJ invocă aprecierea insuficientă a probelor de către instanțele ierarhic inferioare. Numărul mare de decizii de remitere la rejudecare (19 din 29 de decizii analizate) ar putea constitui un indicator al deficiențelor existente în activitatea curților de apel. Aceste deficiențe pot fi explicate, într-o oarecare măsură, prin sarcina de muncă ridicată a Curții de Apel Chișinău.

Totuși, remiterea repetată la rejudecare a aceluiași cauze este greu de justificat. Am constatat că, în cel puțin trei (1ra-1453/14, 1ra-1395/14 și 1ra-117/15) (50%) din cele 6 cauze remise repetat la rejudecare, CSJ a menționat că indicațiile din prima decizie de remitere la rejudecare nu au fost respectate de către instanța de apel. Neconformarea de către instanța de apel cu indicațiile CSJ ar putea fi explicată prin insuficiența motivării deciziilor CSJ, fie prin atenția insuficientă acordată de către curțile de apel indicațiilor CSJ. În orice situație, CSJ ar trebui să întreprindă măsuri pentru a înlătura acest fenomen.

Concluzii

Documentul a analizat hotărârile CSJ cu privire la art. art. 324-326 Cod penal emise în perioada 1 ianuarie 2014 – 30 septembrie 2015. În total au fost analizate 23 de cauze în care CSJ a examinat în fond recursuri. Analiza s-a axat pe două aspecte principal: sancționarea faptelor de corupție, având la bază Recomandarea CSJ din 14 decembrie 2013 nr. 61 (Recomandarea nr. 61), care explică modul de individualizare a pedepselor în cauzele de corupție, și termenul de judecare a cauzelor.

Cu privire la sancționarea faptelor de corupție, analiza denotă următoarele concluzii:

- În ceea ce privește aplicarea pedepselor complementare, în recursurile examinate în fond în perioada ianuarie 2014 - septembrie 2015, CSJ a respectat Recomandarea nr. 61. În cauzele examinate, atunci când acest lucru era permis de lege, CSJ a sancționat mereu cu amendă și privarea de dreptul de a deține o anumită funcție sau de a exercita o anumită activitate;
- Spre deosebire de anul 2012, când judecătorii recurgeau frecvent la aplicarea unor sancțiuni mai blânde decât minimumul prevăzut de lege, în perioada ianuarie 2014 - septembrie 2015, CSJ nu a recurs la acest procedeu în cazul infracțiunilor de corupere pasivă, corupere activă sau trafic de influență;
- Într-o singură cauză din cele 23 de cauze examinate, judecătorii din prima instanță și instanța de apel, în temeiul art. 55 Cod penal, au încetat procesul penal și au sancționat contravențional persoana pentru corupție. CSJ a casat decizia instanței de apel, pe motiv că este inadmisibil ca art. 55 Cod penal să fie aplicat în cauze de corupție și a remis cauza la rejudecare. Persoana acuzată în această cauză este fiul unui judecător;
- În perioada ianuarie 2014 - septembrie 2015, CSJ a respectat Recomandarea nr. 61, în partea ce se referă la inadmisibilitatea aprecierii drept circumstanță atenuantă a lipsei antecedentelor penale a persoanelor publice acuzate de corupție.

Cu privire la termenul de judecare a cauzelor, analiza constată:

- Durata medie de examinare a celor 23 de cauze analizate a fost de 3 ani. În două cauze procedurile au durat mai mult de 9 ani. Chiar dacă durata medie de 3 ani poate fi considerată acceptabilă, examinarea unor cauze de corupție mai mult de 9 ani este excesivă;

- Remiterea la rejudecare tergiversează adoptarea unei hotărâri finale pe caz. Din cele 23 de cauze analizate, doar 10 au fost soluționate irevocabil. 13 cauze au fost remise de către CSJ la rejudecare. 6 cauze (46%) au fost remise la rejudecare de două ori. În deciziile de trimitere a cauzei la rejudecare, cel mai des, CSJ a invocat aprecierea insuficientă a probelor de către instanțele ierarhic inferioare. Numărul mare de decizii de remitere la rejudecare (19 din 29 de decizii analizate) confirmă deficiențele existente în activitatea curților de apel. Remiterea repetată la rejudecare a aceluiași caz este greu de justificat. În cel puțin trei din cele 6 cauze remise repetat la rejudecare, CSJ a menționat că indicațiile din prima decizie de remitere la rejudecare nu au fost respectate de către instanța de apel. CSJ ar trebui să întreprindă măsuri pentru a înlătura acest fenomen.

Analiza confirmă că CSJ își poate unifica eficient și într-un termen scurt propria jurisprudență. Pentru aceasta, voința sinceră se poate adevăra mult mai productivă decât modificări legislative sau mecanisme create în plus. Deocamdată unificarea practicii la nivelul CSJ pare a fi insuficientă pentru uniformizarea practicii curților de apel și a judecătorilor. Spre exemplu, în cele 23 de cauze analizate, CSJ a casat mai mult de 70% din deciziile emise de curțile de apel. La rândul său, instanțele de apel au casat 52% de sentințe emise de judecătorii. Aceste date denotă fie lipsa unei practici uniforme între judecătorii, curțile de apel și CSJ, fie examinarea defectuoasă a cauzelor de corupție de către judecătorii și curțile de apel. Continuarea unei practici uniforme la nivelul CSJ inevitabil va determina și schimbarea practicii la nivelul judecătorilor și curților de apel. Având în vedere practica coerentă a CSJ de aplicare a Recomandării 61 în perioada ianuarie 2014 – septembrie 2015 cu privire la sancționarea faptelor de corupție, procurorii ar putea contribui la asigurarea unei practici uniforme pe cauzele de corupție prin contestarea tuturor cauzelor în care sancțiunea nu este aplicată în spiritul legii.

Anexă. Rezumatul cauzelor examinate

Detalii despre dosar					Soluția instanței de fond	Pedeapsă principală			Pedepse secundare			Soluția instanței de apel	Pedeapsă principală			Pedepse secundare			Soluția instanței de recurs	Pedeapsă principală		Pedepse secundare			Termenul de examinare			
n/o	hot. CSJ	dosarul	data comiterii faptei	Articol de bază		Pedeapsă cu închisoare	termen (ani)	amendă	Mărirea amenzi (MDL)	interdicția de a exercita o anumită activitate	termen (ani)		Pedeapsă cu închisoare	termen (ani)	amendă	Mărirea amenzi (MDL)	interdicția de a exercita o anumită activitate	termen (ani)		tipul pedepsei	termen (ani)	amendă	Mărirea amenzi (MDL)	interdicția de a exercita o anumită activitate	termen (ani)	Durata examinării (zile)	Durata examinării (ani)	Rejudecări
1	21.7.2015	1ra-643/2015	29.3.2012	art. 324 alin. 2	achitat	-	-	-	-	-	casat/ condamnat	suspendare	2	da	20000	da	2	casat/rejudecare CA	-	-	-	-	-	1161	3,2	1		
2	16.6.2015	1ra-580/2015	24.10.2013	art. 324 alin. 3	condamnat	executare	8	da	40000	da	4	menținut sent. Fond	executare	8	da	40000	da	4	menținut sent. fond	executare	8	da	40000	da	4	554	1,5	0
			24.10.2013	art. 324 alin. 3	condamnat	executare	7,5	da	40000	da	4	menținut sent. Fond	executare	7,5	da	40000	da	4	menținut sent. fond	executare	7,5	da	40000	da	4	554	1,5	0
3	2.6.2015	1ra-412/2015	6.9.2011	art. 324 alin. 2 lit. c	incetat	-	-	-	-	-	casat/ achitat	-	-	-	-	-	-	casat/rejudecare CA	-	-	-	-	-	1297	3,6	1		
4	26.5.2015	1ra-543/2015	11.3.2013	art. 326 alin. 3	condamnat	-	-	da	70000	-	menținut sent. Fond	-	-	da	60000	-	-	menținut sent. fond	-	-	da	60000	-	-	727	2,0	0	
5	12.5.2015	1-ra-574/2015	1.1.2011	art. 324 alin. 2 lit. c	condamnat	suspendare	2	da	23000	da	3	menținut sent. Fond	suspendare	2	da	23000	da	3	casat/rejudecare CA	-	-	-	-	-	698	1,9	1	
6	12.5.2015	1ra-511/2015	1.3.2014	art. 324 alin. 2 lit. c	condamnat	suspendare	4	da	160000	da	8	casat/ condamnat	executare	5	da	100000	da	3	menținut decizia CA	executare	5	da	100000	da	3	343	0,9	0
7	24.3.2015	1ra-222/2015	1.4.2012	art. 324 alin. 2 lit. c	achitat	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	casat/rejudecare CA	-	-	-	-	-	1141	3,1	1		
8	17.3.2015	1ra-250/2015	1.11.2011	art. 324 alin. 1	condamnat	suspendare	3	da	20000	-	menținut sent. fond	-	-	-	-	-	-	casat/rejudecare CA	-	-	-	-	-	1126	3,1	1		
9	17.3.2015	1ra-169/2015	1.10.2013	art. 324 alin. 2 lit. c	condamnat	executare	5,5	da	20000	da	5	casat/ condamnat	suspendare	5	da	22000	da	5	casat/condamnat	executare	5,5	da	20000	da	5	478	1,3	0
10	17.2.2015	1ra-82/2015	1.10.2013	art. 326 alin. 1	condamnat	-	-	da	3000	-	menținut sent. Fond	-	-	da	3000	-	-	casat/rejudecare CA	-	-	-	-	-	471	1,3	1		
11	28.1.2014	1ra-117/2015	1.11.2010	art. 324 alin. 3	achitat	-	-	-	-	-	menținut sent. Fond	-	-	-	-	-	-	1. admis/rejudecare CA 2. în curs de examinare	-	-	-	-	-	1150	3,2	2		
12	18.11.2014	1ra-1453/14	1.2.2009	art. 324 alin. 1	achitat	-	-	-	-	-	menținut sent. Fond	-	-	-	-	-	-	casat/rejudecare CA	-	-	-	-	-	2037	5,6	2		
13	28.10.2014	1ra-1365/2014	1.7.2004	art. 325 alin. 1	condamnat	executare	2	da	40000	-	casat/ condamnat	executare	2	da	20000	-	-	casat/rejudecare CA	-	-	-	-	-	3772	10,3	0		
14	21.10.2014	1ra-1395/2014	1.6.2012	art. 324 alin. 2 (2 persoane)	achitat	-	-	-	-	-	casat/ condamnat	-	-	da	6000	-	-	casat/rejudecare CA	-	-	-	-	-	937	2,6	2		
					achitat	-	-	-	-	-	casat/ condamnat	-	-	da	6000	da	1	casat/rejudecare CA	-	-	-	-	-				-	
15	7.10.2014	1ra-1262/2014	29.3.2013	art. 324 alin. 1	condamnat	suspendare	3	-	-	da	casat/ condamnat	executare	3	da	20000	da	2	menținut decizia CA	executare	3	da	10000	da	2	510	1,4	0	
16	15.7.2014	1ra-1078/2014	11.11.2010	art. 324 alin. 2	condamnat	suspendare	5	da	40000	da	5	casat/ incetat	-	-	-	-	-	casat/rejudecare CA	-	-	-	-	-	419	1,1	2		
17	18.3.2014	1ra-264/2014	1.8.2008	art. 326 alin. 1	condamnat	suspendare	3	-	-	-	menținut sent. Fond	-	-	-	-	-	-	menținut sent. fond	suspendare	3	-	-	-	-	1322	3,6	0	
18	11.3.2014	1ra-272/14	1.6.2011	art. 326 alin. 1	condamnat	suspendare	2	-	-	-	casat/ incetat	-	-	-	-	-	-	casat/rejudecare CA	-	-	-	-	-	973	2,7	1		
19	4.3.2014	1ra-137/2014	1.6.2011	art. 326 alin. 1	achitat	-	-	-	-	-	menținut sent. Fond	-	-	-	-	-	-	casat/rejudecare CA	-	-	-	-	-	541	1,5	1		
20	25.2.2014	1ra-22/2014	1.4.2012	art. 324 alin. 2 lit. c	condamnat	suspendare	5	da	44000	da	3	casat/ condamnat	suspendare	5	da	30000	da	2	casat/condamnat	executare	5	da	30000	da	2	631	1,7	0
21	11.2.2014	1ra-49/14	1.6.2010	art. 324 alin. 2 lit. c	incetat	-	-	-	-	-	casat/ condamnat	suspendare	5	da	20000	da	3	casat/rejudecare CA	-	-	-	-	-	1183	3,2	2		
22	4.2.2014	1ra-69/14	1.9.2007 1.9.2007	art. 326 alin. 3 (2 persoane)	condamnat	executare	3	da	10000	-	menținut sent. Fond	executare	3,5	da	14000	-	-	casat/condamnat	suspendare	3	da	10000	-	-	590	1,6	0	
					condamnat	executare	3,5	da	14000	-	menținut sent. Fond	executare	3	da	10000	-	-	casat/condamnat	suspendare	3,5	da	14000	-	-				
23	28.1.2014	1ra-45/14	1.1.2004	art. 324 alin. 2	achitat	-	-	-	-	-	casat/ condamnat	suspendare	5	da	60000	da	3	inadmisibil/recurs în anulare	-	-	-	-	-	3619	9,9	2		
					casat/ condamnat	suspendare	2	da	30000	da	3	inadmisibil/condamnat	suspendare	5	da	30000	da	2										
durata medie																							1093	3,0				

Centrul de Resurse Juridice din Moldova este o organizație non-profit neguvernamentală cu sediul în Chișinău, Republica Moldova. CRJM tinde să asigure o justiție calitativă, promptă și transparentă și respectarea efectivă a drepturilor civile și politice. În realizarea acestor obiective, CRJM combină cercetarea de politici și activitatea de advocacy realizate într-un mod independent și neutru.

Centrul de Resurse Juridice din Moldova

Str. A. Șciusev 33,
MD-2001 Chișinău,
Republica Moldova
Tel: +373 22 843601
Fax: +373 22 843602
Email: contact@crjm.org
www.crjm.org

Facebook - <https://www.facebook.com/pages/Centrul-de-Resurse-Juridice/192147737476453>

Twitter - <https://twitter.com/CRJMoldova>